

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาสังคม เนื่องจากการศึกษามุ่งส่งเสริมและพัฒนาคนให้มีคุณภาพและลักษณะในการเป็นผู้นำ คุณสมบัติทั้งสองประการนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ อาร์วิน ดี โซโลมอน ที่ว่า

"ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าชาติที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ แต่อุดมด้วยคนที่มีคุณภาพและผู้นำที่ดี ก็สามารถเป็นชาติที่เจริญก้าวหน้าได้ ในทางตรงกันข้าม ชาติที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร แต่ขาดคนที่มีคุณภาพและผู้นำที่ดีแล้ว ย่อมไม่สามารถนำทรัพยากรเหล่านั้นมาพัฒนาให้ชาติเจริญก้าวหน้าได้เต็มที่"¹

โดยเฉพาะลักษณะในการเป็นผู้นำนั้นถือว่าสำคัญยิ่ง ผู้นำที่มีคุณลักษณะดังกล่าวเปรียบเสมือนดวงประทีปของสังคม เป็นที่ยึดมั่นและศูนย์รวมพลังของกลุ่มในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นผู้นำสังคมไปสู่ทางที่ถูกต้องและความก้าวหน้าดังบทพระราชนิพนธ์ภาคใต้ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า

¹ Darwin D. Solomon, "The Impact of the Community Development Programme on Rural Leadership," Leadership and Political Institution of India (Israel : Princeton University Press, 1972), pp. 4 - 5.

ยามรุ่ง โคขำมฟาก	นที
โคโลกมาจต	ไปเสี้ยว
ปวงโคอินตามรี	รุดขำม
ทั้งหมดมคคเคี้ยว	ไต่เต้าตามกัน ¹

นอกจากนี้ สัมพงศ์ เกษมสิน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของผู้นำไว้ว่า "ผู้นำเป็นผู้รับผิดชอบต่อสังคม เป็นผู้ทำให้สังคมเจริญขึ้นหรือเสื่อมลง ขยายตัวหรือสลายตัวได้เราอาจพยากรณ์สภาพของสังคมได้จาก การสังเกตคุณลักษณะของผู้นำสังคมนั้น ๆ ² ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงในประวัติศาสตร์ที่เคยแสดงให้เห็นแล้วว่า การเปลี่ยนตัวบุคคลที่เป็นผู้นำเพียงคนเดียว อาจทำให้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือได้ ดังคำอธิบายของ ทวน วิริยาภรณ์ ที่ว่า "ลักษณะของผู้นำเป็นเหตุบังตาลีให้วิญเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี"³ และ เตโช ส่วนวนนท์ ให้ทัศนะในเรื่องเดียวกันว่า "ถ้าเราสามารถเข้าใจในการเลือกผู้นำและฝึกการเป็นผู้นำให้มีลักษณะในการเป็นผู้นำแล้วก็เท่ากับว่า เราสามารถดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อควบคุมชะตากรรมของสังคมเราเองได้"⁴

เมื่อพิจารณาความสำคัญของลักษณะในการเป็นผู้นำแล้ว จะเห็นว่าผู้นำเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการนำประเทศไปสู่การพัฒนา แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันประเทศไทยยังขาด

¹ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อ่างอิงใน รัศมี ภิบาลแทน, "คุณลักษณะของการเป็นผู้นำ" วารสารรามคำแหง 7 (มกราคม 2523) : 42.

² สัมพงศ์ เกษมสิน, หลักการบริหาร (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 32.

³ ทวน วิริยาภรณ์, "ผู้นำในสังคมไทยปัจจุบัน." วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 1 (มกราคม 2520) : 49.

⁴ เตโช ส่วนวนนท์, "คุณลักษณะผู้นำที่ดี." เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการ กระบวนการกลุ่ม บรรยาย ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วันที่ 21 ตุลาคม 2521, หน้า 4.

คนที่มีความสามารถสูงกล่าวอยู่มาก เป็นเหตุให้การดำเนินงานต่าง ๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบของสังคมเอง ซึ่งมีความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (Affiliative Society) ดังที่ วีรยุทธ วิเชียรโชติ อธิบายว่า

"สังคมไทยเป็นสังคมที่เคร่งครัดต่อประเพณีดั้งเดิม มีระบบเจ้าขุนมูลนายและเคารพยำเกรงผู้อาวุโส ไม่มีอิสระแก่ตน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง เพราะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีความเคารพหรือเกรงใจกันสูง ทำให้คนในสังคมขาดลักษณะในการเป็นผู้นำที่ดี เป็นเหตุให้การพัฒนาของสังคมเป็นไปอย่างล่าช้า"¹

ดังที่อมร รักษาสัตย์ และ บุวัฒน์ วุฒิเมธี กล่าวว่า "จะหาคนเป็นผู้นำนั้นง่ายนัก แต่ผู้นำที่มีความสามารถนั้นหาได้ยากมาก ลักษณะในการเป็นผู้นำนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้แก่ทุกคนในสังคม เพราะเป็นสิ่งที่เกิดจากการปลูกฝัง มิได้เป็นการสืบทอดทางพันธุกรรม ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของ ฟรานซิส อี. แกลตัน (Francis E. Galton) ที่สรุปไว้ว่า "ภาวะการเป็นผู้นำมิได้สืบลายเลือด แต่เป็นคุณลักษณะที่ต้องศึกษา เรียนรู้และปลูกฝังเพิ่มเติมเอาเอง"³ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชาร์ล เอ็น. เมนฟิลด์ (Charles N. Menifield) ที่ว่า "ความเป็นผู้นำเป็นสิ่งปลูกฝังได้"⁴

ในการปลูกฝังลักษณะในการเป็นผู้นำนี้ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการอบรมสั่งสอนและสร้างเสริมให้เกิดขึ้นในตัวของคน เนื่องจากระบบการศึกษาเป็นบริการที่แพร่หลายครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศและเข้าถึงประชาชนทุกคนทั้งที่อยู่ในและนอกระบบโรงเรียน เป็นบริการที่มีจุดหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศโดยส่วนรวม คุณลักษณะดังกล่าวหมายถึงรวมถึงลักษณะในการเป็นผู้นำ เป็นผู้มีความ

¹ วีรยุทธ วิเชียรโชติ, "ระบบสังคมไทย." วารสารรามคำแหง 8 (สิงหาคม 2524) : 52.

² อมร รักษาสัตย์ และ บุวัฒน์ วุฒิเมธี, การพัฒนาชุมชน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2523) หน้า 26.

³ Francis E. Galton, Leadership and Dynamic Group Action (USA : The Iowa State University Press, 1971), p. 38.

⁴ Ibid., p. 421

คิตรี เริ่มสร้างสรรค์ รู้จักใช้วิจารณญาณในการปรับปรุงการดำเนินงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ และมาตรฐานยิ่งขึ้น และสามารถนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์เต็มที่¹

วิทยาลัยครู เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่หน้าที่โดยตรงในการผลิตและพัฒนาครูประจำ การซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในชนบท เพื่อให้เป็นครูที่มีคุณภาพ ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถเป็น ผู้นำที่ดีทั้งในด้านความรู้และความสามารถในการ เป็นผู้นำชุมชนตามนโยบายของรัฐบาล ประกอบกับการที่มีวิทยาลัยครูถึง 36 แห่งรับผิดชอบครอบคลุมทั่วประเทศ วิทยาลัยครูจึง เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชนบทที่สุด เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ การพัฒนาชนบทซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของชาติอย่างแท้จริง เป็นความหวังและที่พึ่งของประชาชน ในชนบททั้งในด้านวิทยาการใหม่ ๆ และการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่น² จึงเป็นภาระ หน้าที่ของ วิทยาลัยครูที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนา คุณลักษณะที่ดีต่าง ๆ ให้แก่ครูประจำการ และ นักศึกษาทั้งหมดของ วิทยาลัย เพื่อให้ออกไปเป็นผู้นำที่ดีต่อไป ในการพัฒนาคุณลักษณะในการ เป็นผู้นำที่ดีนี้ วิทยาลัยครูจำเป็นต้องศึกษาสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่มี อยู่ในตัวของนักศึกษา เสียก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการสั่งสอนอบรมต่อไป

ผู้วิจัยตระหนักดีในความสำคัญของภาระกิจดังกล่าวของวิทยาลัยครู จึงสนใจที่จะ ศึกษา ลักษณะในการ เป็นผู้นำชุมชนของนักศึกษา กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ เพื่อเป็นข้อสังเกต สำหรับวิทยาลัยครูในการปลูกฝังอบรมและสร้าง เสริมคุณลักษณะดังกล่าวให้แก่ นักศึกษา ผู้วิจัยเชื่อว่าถ้าวิทยาลัยครูทราบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น และหาวิธีการปลูกฝังอบรมที่เหมาะสม แล้ว ย่อมเชื่อได้ว่าครูที่ผลิตออกมาจะมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ ทั้งในด้านความ รู้ ความสามารถ และลักษณะในการ เป็นผู้นำชุมชน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะนำไปสู่การ ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพทั้งในด้านการ เรียนการสอนและการพัฒนาชุมชนที่โรงเรียนตั้ง อยู่ นอกจาก นี้การ ศึกษา ลักษณะดังกล่าวของนักศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ยังไม่มี การวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึง เชื่อว่าผลของ การวิจัยครั้งนี้จะอำนวยประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุง การเรียน การสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ลักษณะในการ เป็นผู้นำชุมชนให้แก่ นัก- ศึกษาต่อไป

¹ สัตถกร ตั้ง เกษมหลุย, "วิทยาลัยครูสถาบันเพื่อพัฒนาชนบท." ครูปริทัศน์ 7

(กรกฎาคม 2524) : 20 -21 .

² เรื่อง เดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาลักษณะในการ เป็นผู้นำชุมชนของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครุภาคใต้ตาม การรับรู้ของตนเอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่อง เพศ ระดับชั้นปี วิชา เอกที่ กำลัง ศึกษา ประสบการณ์ในการ เป็นผู้นำ และฐานะทาง เศรษฐกิจของ ครอบครัว ของนักศึกษาที่มีผลต่อลักษณะในการ เป็นผู้นำชุมชน

แนวคิด การวิจัยและเหตุผลประกอบการจัดสัมมนา

เดโปซิটারิโอ (Depositario) ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะในการ เป็นผู้นำ ชุมชนว่า โดยทั่วไปแล้วคนที่มีพื้นฐานการศึกษาดี ฐานะทาง เศรษฐกิจและประสบการณ์ใน การทำงานดีมักได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านี้ มีความเป็นผู้นำสูงกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ ฐานะยากจน และขาดประสบการณ์ในการ ทำ งาน¹ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดโปซิটারิโอ (Depositario) ซึ่งศึกษา เกี่ยวกับสมรรถนะในการ เป็นผู้นำของท้องถิ่นของ คนฟิลิปปินส์และสรุปผลไว้ว่าผู้นำท้องถิ่น ที่มีความสามารถในการ เป็นผู้นำต่างกันนั้นมีลักษณะต่างกันดังนี้ คือ

1. ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อนและมีฐานะทาง เศรษฐกิจดี มีความ สามารถในการ เป็นผู้นำสูงกว่าคนที่มีความยากจนและมีประสบการณ์น้อย
2. คนที่มีการศึกษาสูงและได้รับการฝึกอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาอยู่เสมอมี คุณสมบัติในการ เป็นผู้นำดีกว่าคนที่การศึกษาต่ำและขาดโอกาสในการฝึกอบรมอย่าง เห็นได้ชัด

¹Pura T. Depositario, "Local Leadership Potentials in Four Philippine Barrios," (Unpublished Ph.D. dissertation, UPLB College, Philippines, 1975), pp. 148 - 149

3. โดยทั่วไปแล้วเพศชายมีความสามารถในการเป็นผู้นำท้องถิ่นสูงกว่าผู้หญิง¹
 แคลสติโล (Castillo) ให้ความเห็นในเรื่องเดียวกันว่า ลักษณะในการ
 เป็นผู้นำนั้นเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวบุคคล แต่ถ้ามองโดยส่วนรวมแล้ว บุคคลที่ประสบความสำเร็จ
 สำเร็จในการเป็นผู้นำมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างดี มีการศึกษาและไหวพริบดี มี
 ประสบการณ์ และเป็นผู้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานสูง แต่ผู้มีลักษณะในการเป็น
 ผู้นำที่ดีและมีความสามารถในการชักนำผู้อื่นนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเพศชายเสมอไป เพศซึ่ง
 ไม่ใช่ขีดจำกัดในการเป็นผู้นำ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาในปัจจุบันมีสตรีเป็นผู้นำซึ่งโลกยอมรับ
 อยู่มากมาย²

แบมเบอร์เกอร์ (Bamberger) ศึกษาลักษณะผู้นำของนักศึกษามหาวิทยาลัยใน
 ประเทศอังกฤษและสรุปผลไว้ดังนี้ คือ

1. นักศึกษาชายและหญิงมีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่ภูมิลำเนาอยู่ในเมืองมีความเป็นผู้นำสูงกว่านักศึกษาที่ภูมิลำเนา
 ในชนบท
3. นักศึกษาที่เรียนในระดับชั้นสูงมีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำดีกว่านักศึกษาที่อยู่ใน
 ระดับชั้นที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นนักศึกษาเข้าใหม่
4. นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่างกัน มีลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน (ยกเว้นความ
 เป็นผู้นำหรือการยอมรับทางวิชาการ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร

¹Willie C. Depositario, "Role Performance of Barrio Council Members in Community Development Infrastructure Projects in the Province of Laguna," (Unpublished Ph.D. dissertation, UPLB College, Philippines, 1973), p. 148

²Gallia T. Castillo, Leader and Leadership Patterns (Laguna : UP Social Research Division Print, Philippines, 1973), pp. 12 - 13.

5. นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีกว่ามักมีความเป็นผู้นำสูงกว่าพวกที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะต่ำกว่า¹

ทองคุณ หงส์พันธ์ กล่าวไว้ตอนหนึ่งในการวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นว่า อายุคือเครื่องชี้ประสพการณ์และเป็นสิ่งหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์ ฐานะทาง เศรษฐกิจและความสำเร็จในด้านการงานก็เป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งช่วยเสริมความเป็นผู้นำให้เด่นชัดยิ่งขึ้น² ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย รักวิจิตร ซึ่งพบว่า ผู้นำหมู่บ้านต้องเป็นชายที่มีความเป็นผู้ใหญ่พอสมควร คือมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี เป็นผู้มิประสพการณ์กว้างขวาง โดยเฉพาะประสพการณ์เกี่ยวกับชีวิตและเป็นผู้อยู่ในเมืองหรือชุมชนที่เจริญมาแล้ว เป็นผู้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ได้ รับการฝึกอบรมหรือมีความชำนาญงานบางอย่างที่ชาวบ้านนิยมเป็นพิเศษ³

นอกจากนี้การศึกษาของ ยาจิล สิลละชาติ ซึ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนระดับเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองมีคุณสมบัตินในการ เป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนที่ขาดคุณสมบัตินี้ดังกล่าว สำหรับเรื่องเพศ นักเรียนชายมีคุณลักษณะผู้นำสูงกว่านักเรียนหญิง⁴

¹M. Bamberger, "Identifying Leaders in the Urban Community," Community Development Journal 2 (October 1967) : 4218 -4221

²ทองคุณ หงส์พันธ์, "การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท." วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2522, หน้า 43 - 44.

³สมชัย รักวิจิตร, ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร, 2514), หน้า 11.

⁴yajil Silachati, "การสำรวจพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาลังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า 73 - 78.

จากผลการวิจัยและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะในการ เป็นผู้นำดังกล่าวแล้วพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะในการ เป็นผู้นำของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามเพศ ประสบการณ์ ความสำเร็จในหน้าที่การงาน และฐานะทางเศรษฐกิจ

ลัทธิฐานของการวิจัย

จากแนวคิดและผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยนำมา เป็นแนวทางในการตั้งลัทธิฐานสำหรับการวิจัยเรื่อง "ลักษณะในการ เป็นผู้นำของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครุภาควิตตามการรับรู้ของตนเอง" ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันจะมีลักษณะในการ เป็นผู้นำต่างกัน
2. นักศึกษาในชั้นปีต่างกันจะมีลักษณะในการ เป็นผู้นำต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้นำต่างกันจะมีลักษณะในการ เป็นผู้นำต่างกัน
4. นักศึกษาที่ศึกษาในวิชา เอกต่างกันจะมีลักษณะในการ เป็นผู้นำต่างกัน
5. นักศึกษาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่างกันจะมีลักษณะในการ เป็นผู้นำต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครุภาควิต 3 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครุยะลา และวิทยาลัยครุสุราษฎร์ธานี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 เท่านั้น
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้ คือ
 - 2.1 ตัวแปรอิสระได้แก่
 - 2.1.1 เพศ แบ่งออกเป็นเพศชายและเพศหญิง
 - 2.1.2 ระดับชั้นปี แบ่งออกเป็นชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

- 2.1.3 ประสิทธิภาพในการเป็นผู้นำ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ
ไม่มีประสิทธิภาพในการเป็นผู้นำ มีประสิทธิภาพเป็น
หัวหน้าหรือผู้แทนห้อง หัวหน้าหรือกรรมการผู้แทนชั้นปี
และหัวหน้าหรือกรรมการผู้แทนหอพัก
- 2.1.4 กลุ่มวิชาเอกที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
กลุ่มสังคมศาสตร์ ได้แก่วิชา เอกที่เปิดสอนในคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์
ได้แก่วิชา เอกที่เปิดสอนในคณะวิทยาศาสตร์ และกลุ่ม
วิทยาการศึกษา ได้แก่ วิชาเอกที่เปิดสอนในคณะครุศาสตร์
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ลักษณะในการเป็นผู้นำชุมชนซึ่งแบ่งได้ดังนี้คือ
- 2.2.1 ความมีคุณธรรม
- 2.2.2 ความมีมนุษยสัมพันธ์
- 2.2.3 ความรับผิดชอบ
- 2.2.4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2.2.5 ความศรัทธาในงานพัฒนาชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อความสะดวกในการวิจัยผลการศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้
ดังนี้

1. ฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษา คือ ประเมินจากรายได้รวมของบิดา
มารดาต่อเดือน ในกรณีที่บิดาและมารดาถึงแก่กรรมให้ถือตามรายได้ของผู้ปกครอง เป็นเกณฑ์
2. ในกรณีที่วิทยาลัยเปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตยังไม่ครบทั้ง 4 ปีให้
ใช้นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต 2 ปี (ค.บ. 2 ปี) แทนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4
ตามลำดับ

คำจำกัดความศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงให้คำจำกัดความศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

นักศึกษา หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในกลุ่มวิทยาลัยครุภาคใต้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525

กลุ่มวิทยาลัยครุภาคใต้ หมายถึง สถาบันการศึกษาในสังกัดกรมการฝึกหัดครูที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ ได้แก่ วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูสงขลา และวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

ลักษณะในการเป็นผู้มาชุมนุม หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้มาชุมนุมพึงกระทำหรือแสดงต่อสังคม ในการวิจัยครั้งนี้พฤติกรรมดังกล่าวหมายถึง ความมีคุณธรรม ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความศรัทธาในงานพัฒนาชุมชน

ความมีคุณธรรม หมายถึง การไม่มุ่งร้าย การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่สมาชิกทั่วไป และมีความรู้สึกต่อผู้อื่นตามที่พึงมี มีความกตัญญูเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยความจริงใจ

ความมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีการประนีประนอมเมื่อมีความขัดแย้ง และมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือในการทำงานของชุมชนให้สูงขึ้น

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การยินดีรับผิดชอบเมื่อมีความผิดพลาด เมื่อรับหน้าที่ใดมาแล้วไม่ทอดทิ้งแม้มีอุปสรรค

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การเป็นผู้ยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ และถ่ายทอดความคิดนั้นไปสู่ผู้อื่น รวมทั้งการเป็นริเริ่มและกล้าเสี่ยงทดลองทำสิ่งแปลกใหม่

ความศรัทธาในงานพัฒนาชุมชน หมายถึง ความมีสติมุ่งมั่นและกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองและสังคม การมีใจกว้างและมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะพัฒนา พร้อมทั้งจะยอม

รับสิ่งแปลกใหม่ และยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีความอดทนต่อแนวคิดและคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความเสียสละต่อส่วนรวม มีแรงจูงใจสูง กล้าเสี่ยง เล็งการณ์ไกล อดทนต่อความลำบากที่จะมีมาและทำงานเต็มความสามารถ

วิชาเอกที่ศึกษา หมายถึง วิชาที่นักศึกษาแต่ละคนกำลังศึกษาอยู่ในขณะที่ทำการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกตามคณะของวิทยาลัยครู ดังนี้

กลุ่มวิชา เอกสังคมศาสตร์ ได้แก่วิชา เอกที่เปิดสอนโดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น วิชา เอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา เป็นต้น

กลุ่มวิชา เอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป ได้แก่วิชา เอกที่เปิดสอนโดยคณะวิทยาศาสตร์ เช่น วิชา เอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป เคมี ชีววิทยา เกษตร เป็นต้น

กลุ่มวิชา เอกการศึกษา ซึ่งได้แก่วิชา เอกที่เปิดสอนในคณะครุศาสตร์ เช่น วิชา เอกอนุบาลศึกษา และการบริหารการศึกษา เป็นต้น

ที่มาและรายละเอียดของคำจำกัดความศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยของคำว่า สัมภาษณ์ การเป็นผู้นำชุมชน ความมีคุณธรรม ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความศรัทธาในงานพัฒนาชุมชน ดูได้จากหน้า 29 - 35

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยและสภาการศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและกำหนดรายวิชา ตลอดจนการคัดเลือกกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ที่เหมาะสมในการพัฒนา สัมภาษณ์ในการ เป็นผู้นำชุมชนของนักศึกษา

2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การคัดเลือกกรรมการ เล่าเรียนหลักสูตรของฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งมุ่งพัฒนา สัมภาษณ์ในการ เป็นผู้นำของนักศึกษาแต่ละคนให้ เต็มขั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้ คือ

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในกลุ่มวิทยาลัยครุภาคใต้ทั้ง 5 วิทยาลัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 โดยคัดเลือกมาเพียง 3 วิทยาลัยด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนั้นจัดการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย (Strata) ตามระดับชั้นปีและวิชาเอก แล้วทำการสุ่มตัวอย่างอีกครั้งด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามอัตราส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์ 10 เปอร์เซ็นต์ของนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม จะได้ตัวอย่างประมาณ 300 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์และข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ซึ่งมุ่งหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเพศ ระดับชั้นปี ประสบการณ์การเป็นผู้นำ วิชาเอก และฐานะทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะในการเป็นผู้นำชุมชนในด้านความมีคุณธรรม ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความค้ำทรานในงานพัฒนาชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม เมื่อนักศึกษาตอบเสร็จผู้วิจัยจะเช็คความสมบูรณ์ของการตอบ ถ้าแบบสอบถามชุดใดไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยจะขอร้องให้นักศึกษานั้นตอบใหม่ให้สมบูรณ์เพื่อผลในการวิเคราะห์ผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนครบแล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติต่าง ๆ คือ แจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า ที-เทสต์ (t - test) ค่าวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffé) การวิเคราะห์ข้อมูลนี้ผู้วิจัยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

5. การเล่นผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะเล่นผลในการวิเคราะห์ข้อมูล
ในรูปแบบของตารางและบรรยายความ

ขั้นตอนในการรายงานผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการรายงานผลการวิจัยออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวคิดทฤษฎีในการตั้งสมมติฐาน สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ข้อจำกัดของการวิจัย คำจำกัดความศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับจาก การวิจัย ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนในการรายงานผลการวิจัย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ความหมายของผู้นำ ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ รูปแบบและลักษณะของผู้นำ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย